Saare maakonna kestliku turismi arengustrateegia 2022-2030 tegevusplaani 2025.a. seire

	Tegevus sooritatud
	Tegevus töös/ kestev
	Tegevusega ei ole alustatud
	Tegevus ei ole enam relevantne

1. KESTLIKU TURISMI ARENDAMINE

Eesmärk 2030: Saare maakonna kui roheliste saarte kestliku turismi kontseptsiooni arendamine ning rakendamine						
Alaeesmärk: Kestliku turismi arengu koordineerimine Saare maakonnas						
Tegevus	**Täitja**	**Partner**	**Aeg**	**Tulemus**	**Ideekorje 2021**	**Seire 2025**
Hiiumaa ja Saare maakonna kestliku turismi arengu koordinaatori ametikoha loomine	Hiiumaa Arenduskeskus	Visit Saaremaa	2021	Aastal 2021 on tööle asunud kestliku arengu koordinaator		Ametikoht on 2025 aastast Saaremaa Vallavalitsuse all.
Hiiumaa ja Saare maakonna kestliku turismi arengu koordinaatori ametikoht on täiskohaga põhipalgal	Hiiumaa Arenduskeskus / Saaremaa vallavalitsus		2024	2024 on Hiiumaa ja Saare maakonna kestliku turismi arengu koordinaator on täiskohaga põhipalgal		Ametikoht on DMO poolt rahastatud.
Maakonnaülese rohesaarte projektijuhi palkamine	Saaremaa vallavalitsus		2027	2027 Saare maakonna rohesaarte projektijuht on täiskohaga põhipalgal		Ametikoht ei ole enam relevantne

Kestliku arengu põhimõtete ja märgiste kaardistamine, analüüs – samm sammuline veebipõhine infomaterjal ettevõtetele rohelisemate valikute suunas liikumiseks.	Kestliku arengu koordinaator	Saaremaa VV, Muhu VV, Ruhnu VV, Hiiumaa VV.	~~2022~~ kestev	2022 aasta lõpuks on valminud rohelisemate valikute suunas liikumise veebipõhine infomaterjal ettevõtetele.		https://www.visitsaaremaa.ee/ettevotjale/turismiettevotjale/jatkusuutlikkus/
Ettevõtete koolitamine (kestliku arengu võimalused)	Kestliku arengu koordinaator	SAK (Saarte Ettevõtlus-akadeemia)	kestev	2023 aasta lõpuks on toimunud 5 kestliku arengu teemalist koolitust ettevõtetele.	* *Teenuspakkujad informeerivad oma külastajaid, kuidas endast jätta väiksem jalajälg.*	Toimuvad iga-aastased koolitused ja nügimised kestliku tegutsemise poole.
Online koolitussüsteemi loomine	Kestliku arengu koordinaator (projektijuht)		2030	Aastaks 2030 on valminud online koolitussüsteem ettevõtetele (kestliku arengu teemal)		https://puhkaeestis.ee/et/turismiprofessionaalile/turismiteenuste-arendamine lehel piisavalt materjali; ei ole mõistlik ise luua midagi, mis on juba olemas.
Kohalike märgiste (Hiiumaa roheline märk, Saaremaa Ehtne Toode) “rohelisemaks” muutmise toetamine	Kestliku arengu koordinaator	MTÜ Saarte Koostöökogu, Hiiumaa Arenduskeskus	2027	Välja on töötatud piirkonna märgist kandvate toodete ja teenuste kvaliteedinõuded	Luua “Ehtne” lehel kaart, kus on ära märgitud tootjad ja tooraine piirkonnad. Lisaks anda edasi sõnum – puhas toit kasvab üle kogu Saaremaa	Käivad läbirääkimised „Ehtsa“ märgise kestlikkumaks muutmise osas. Euroopa Liidu seadustest tulenevalt peavad kõik kestlikkuse märgised olema sertifitseeritud (ilmselt al.sügis 2026), seega tuleb mõistlikult tegutseda ning mitte luua ajutisi lahendusi.
Kestliku arengu põhimõtete järgimine/ esiletõstmine kommunikatsioonis, turunduses ja müügis	Kestliku arengu koordinaator	Visit Saaremaa	kestev	Säästva arengu põhimõtted on kommunikatsioonis esile tõstetud		Regulaarsed artiklid valla lehes

Külastajate teadlikkuse tõstmine läbi kommunikatsiooni, turundustegevuste ja koostööde kaudu.	Visit Saaremaa		kestev	2030 aastaks on valminud Visitsaaremaa.ee kodulehele "Roheliste valikute" alamleht	paremini välja tuua ja rõhutada neid, kes juba midagi teevad rohelisemalt – tooted, tootmine, tarbimine – talust taldrikule.	https://www.visitsaaremaa.ee/hooli/
Säästva arengu põhimõtteid järgivate ettevõtete arvu suurendamine.	Kestliku arengu koordinaator		~~2023~~ kestev	Aastal 2024 on säästva arengu põhimõtteid järgivate ettevõtete arv 7.		2025.a. alguses oli Saarte DMO alal 23 Green Key märgisega turismiobjekti, aasta lõpuks oli Saaremaal jäänud alles 7 märgisekandjat, kuna märgise pikendamise hind tõusis märgatavalt.
Alaeesmärk: Green Destination hõbetaseme säilitamine/kuldtaseme saavutamine						
Alushindamise läbiviimine, milles analüüsitakse turismimõjusid looduslikule, kultuurilisele ja sotsiaalsele keskkonnale.	Saaremaa Vallavalitsus	Kestliku arengu koordinaator	2023	Aastaks 2023 on läbi viidud alushindamine	TIA – uuendatud 2025.a	
Turismi mõju jälgimine ökosüsteemidele, looduslikele aladele, liikidele ja nende elupaikadele, nagu on määratletud Green Destinations alushindamises (TIA – tourist impact assessment)	Saaremaa Vallavalitsus	Kestliku arengu koordinaator	Kestev	Välja on töötatud turismi mõju jälgimise süsteem ja seda rakendatakse regulaarselt.	TIA - 2025 uuendatud	
Green Destinations kuldtasemeni jõudmise tegevuskava koostamine ja elluviimine	Kestliku arengu koordinaator	Hiiumaa AK, Saaremaa VV, Muhu VV, Ruhnu VV, Hiiumaa VV	2022	Green Destinations kuldtaseme saavutamine	Saaremaal al 2023 Green Destinations kuldtase. 2026 aastal püütakse sertifikaati.	

		SAK, SKK			
Külastajaid teavitatakse piisavalt sihtkoha olulistest säästvusküsimustest, sealhulgas loodus-, keskkonna-, kultuurilistest ja sotsiaalsetest kitsaskohtadest, ning ka külastaja rollist nendes küsimustes.	Saaremaa Vallavalitsus	Kestliku arengu koordinaator	Kestev	Pakutav looduse ja elusloodus kogemus on ehe ja vastutustundlik	https://www.visitsaaremaa.ee/hooli/ Külastaja informeerimine lisaks trükistes: SKK Ehtsa suvebrozüür, Saaremaa Teataja Visit Saaremaa suvine erileht, Mo Saared ajakiri
Ettevõtted ja sihtkohad arendavad turismi(tooteid) koostöös kestlike põhimõtetega	Ettevõtted	Visit Saaremaa (Hiiumaa Arenduskeskus)	2023	Koolituste ning tootearendustsüklite tulemusena on valminud 7 kohalikule eripärale ning koostöövõrgustikul põhinevat kestlikku piirkonnaspetsiifilist toodet või teenust.	Koolituse ,,Turismitoodete arendamine Eesti, Soome ja Läti sihtturule Hiiumaal ja Saaremaal'' käigus arendati edasi/välja 5 toodet: https://www.puhkaeestis.ee/et/vananaistesuvi-hiiumaal https://puhkaeestis.ee/et/hiiumaa-kulaelu-safari https://www.puhkaeestis.ee/et/uhepaevane-seminar-elamuskeskus-tuuletornis https://www.puhkaeestis.ee/et/paadi-vesiratta-ja-sup-laudade-rent https://www.puhkaeestis.ee/et/hoia-nature-spa-elamusmajutus Lisaks arendati 2023.a. välja 5 uut külastusteekonda ning lisati puhkaeestis.ee keskkonda. 2024-2025 on välja arendatud veel 5 külastusteekonda: https://www.visitsaaremaa.ee/avasta/kulastusteekonnad/ Koostööprojekt SKK „Ehtne" – suvita kut saarlane
Iga-aastane alushindamise monitooring	Saaremaa Vallavalitsus	Kestliku arengu koordinaator	Iga-aastane	Igal aastal viiakse läbi alushindamise monitooring.	Igal aastal vaadatakse üle ning vastavalt vajadusele ajakohastatakse alushindamise monitooringut (TIA)

Alaeesmärk: UNESCO biosfääri programmiala parem kuvamine/tutvustamine					
Kohalik inimene/ ettevõtja on biosfääriala saadik (võtab arvesse teenuste/toodete arendamisel)	Kohalik inimene/ ettevõtja	Visit Saaremaa	kestev	Kohalik mõistab UNESCO biosfääri programmiala tähendust ja on ise selle parim saadik.	Koostöö BPA Saaremaa toimekeskusega TalTechis.
Biosfääriala keskuse loomise toetamine	Saaremaa Vallavalitsus	Visit Saaremaa			Hetkel on selle tulevik teadmata
Teadlikkuse tõstmine kommunikatsiooni, turundustegevuste ja koostööde kaudu	Visit Saaremaa		kestev	Läbiviidud meediakampaaniad on tõstnud nii kohalike kui sihtkoha külaliste teadlikkust UNESCO biosfääri programmialast	Vastavasisulist infot püütakse kuvada võimalusel nii postitustes, veebis (https://www.visitsaaremaa.ee/hooli/unesco-biosfaariala/) kui trükistes (nt artikkel Mo Saaremaa ajakirjas)
Omavalitsuste keskkonnahoidlike poliitikate toetamine ja nende võimendamine koos biosfääriala programmiga.	Saaremaa, Muhu ja Ruhnu Vallavalitsused	Visit Saaremaa, ettevõtjad	kestev	Keskkonnahoidlik poliitika on kõige aluseks	Plaanis on Rohelise Kontori staatuse saavutamine.
ÜRO kestliku arengu eesmärkidesse panustamine	Visit Saaremaa		kestev	ÜRO kestliku arengu eesmärgid on sujuvalt tegevustesse/plaani-desse integreeritud	Kestliku arengu eesmärgid on valdkonniti võimalusel rakendatud. Info: https://www.riigikantselei.ee/valitsuse-too-planeerimine-ja-korraldamine/valitsuse-too-toetamine/saastev-areng

2025.aasta seire näitab, et kestliku turismi koordineerimise võimekus on Saare maakonnas selgelt tugevnenud. Kestliku arengu koordinaatori roll on kinnistunud (alates 2025. aastast Saaremaa Vallavalitsuse all, DMO rahastusega), ettevõtjatele on loodud praktiline veebipõhine juhend rohelisemate valikute suunas liikumiseks ning toimuvad regulaarsed koolitused ja nügimised.
Eraldi veebipõhise koolitussüsteemi loomine ei ole otstarbekas, kuna üleriigilisel „Puhka Eestis“ turismiprofessionaali platvormil on vajalikud materjalid juba olemas.

Samas tõi seire esile olulise riskikoha märgiste kättesaadavuses: Green Key märgisega objektide arv langes 2025. aasta jooksul hinnatõusu tõttu 23-lt 7-le. See viitab vajadusele kujundada ettevõtjatele realistlikum, motiveeriv ja astmeline kestlikkuse teekond.
Kohalike märgiste (nt „Ehtne“) kestlikumaks muutmisega tegeletakse, kuid ELi suund sertifitseerimisnõudele (eeldatavalt alates 2026. aasta sügisest) tähendab, et tuleb vältida ajutisi lahendusi ning liikuda läbimõeldult pikaajalise standardi poole.

Sihtkoha tasandil on Saaremaal alates 2023. aastast Green Destinationsi kuldtase ning 2026. aastal püütakse jõuda sertifikaadini. Paralleelselt teavitatakse külastajaid sihtkoha olulisematest kestlikkuse teemadest nii veebis kui ka trükistes.
UNESCO biosfääriprogrammiala parema kuvamise suunal on tegevused keskendunud teadlikkuse tõstmisele ja „saadikute“ loogikale: koostöös BPA Saaremaa toimekeskusega TalTechis tugevdatakse kohalike elanike ja ettevõtjate arusaama biosfäärialast ning tuuakse vastavasisuline info nähtavale Visit Saaremaa kanalites ja trükistes.

Kokkuvõttes on kestliku turismi valdkonnas olemas tugev alus – rollid, tööriistad ja kommunikatsioon. Järgmine arenguhüpe sõltub eelkõige sellest, kui hästi suudetakse kestlikkuse nõuded siduda ettevõtjatele teostatavate sammude, kulutõhusa märgiseteekonna ning selgelt turundatavate ja broneeritavate toodetega.

2. SUJUVA KÜLALISTEEKONNA EDENDAMINE

Eesmärk 2030: Külastajatele on tagatud terviklik külastajateekond, kus info on lihtsasti leitav ja kättesaadav, teenused/ tooted vastavad ootustele ning tagatud on ligipääsetavus.						
Alaeesmärk 1: Külastajateekonna (p)arendamine						
Tegevus	**Täitja**	**Partner**	**Aeg**	**Tulemus**	**Ideekorje 2021**	**Seire 2025**
Visitsaaremaa.ee veebianalüüs	Visit Saaremaa		2022	2022. a on läbi viidud visitsaaremaa.ee veebianalüüs		Tegevus teostatud
visitsaaremaa.ee kodulehe arendustööd	Visit Saaremaa		2023	Visitsaaremaa.ee kodulehekülg on kasutajasõbralikum ja erinevate Saare maakonna info selgelt leitav	(sh Ruhnu, Muhu, Abruka, Vilsandi jne lihtsalt leitavad, lingitavad, struktuuri parandamine).	Tegevus teostatud, kõik saared selgemini välja toodud. Lehele loodud ettevõtjate keskkond.
Sihtturupõhise külastajateekonna uuringu ettevalmistamine ja läbiviimine (Soome, Läti, Leedu)	Visit Saaremaa	Hiiumaa Arenduskeskus	2023	2022. a lõpuks on valminud Saare mk klienditeekonna uuring, kaardistatud on klienditeekond koos kitsaskohtadega; esitatud lahendusettepanekud ja kaardistatud koolitusvajadused.		Ressursside puudumisel jäi ära
Siseturu külastajateekonna uuringu ettevalmistamine ja läbiviimine	Visit Saaremaa		2023	Aastaks 2023 on läbi viidud siseturu külastajateekonna uuring		Ressursside puudumisel jäi ära
Uuringu tulemuste analüüsimine, kitsaskohtade	Visit Saaremaa	Hiiumaa Arenduskeskus	2023	Uuringu tulemused on analüüsitud ning		Ressursside puudumisel jäi ära

kaardistamine ja järelduste tegemine; uuringu tulemustest lähtuvalt edasiste tegevuste planeerimine.				nende põhjal on planeeritud jätkutegevused		
Uuringu tulemustest lähtuvalt ettevõtjatele koolituste korraldamine külaliste ootustele vastavate toodete arendamiseks.	Saaremaa vallavalitsus	Saarte Ettevõtlusakadeemiaga, Hiiumaa Arenduskeskus,	2023	Toimunud on 5 koolitust ettevõtjatele		Ressursside puudumisel jäi ära
Koos ettevõtjatega külastajateekonna parendamise võimaluste leidmine (koolituse järel)	Ettevõtjad, Visit Saaremaa		2026	Ettevõtjad on kaardistanud kitsaskohad ja leidnud võimalused külastajateekonna parendustegevusteks.		Ressursside puudumisel jäi ära
Erivajadustega inimeste ligipääsuvõimaluste parandamine (füüsiline/ digitaalne keskkond); kommunikatsioon, tähelepanu tõstmine	Visit Saaremaa,	Puuetega Inimeste Koda; ettevõtjad; Saaremaa vallavalitsus, Muhu Vallavalitsus	kestev	Visit Saaremaa kodulehel on kohandatud mugavaks kasutajakogemuseks erivajadustega inimestele. Uute toodete arendamisel on arvestatud erivajadustega inimeste vajadustega.	Ratastooliga randadesse pääsu võimaluste arendamine	Visit Saaremaa koduleht uuendatud vastavalt nõuetele, Puhka Eestis keskkonnas detailne info saadaval: https://puhkaeestis.ee/et/turismiprofessionaalile/ligipaasetavus-kellele-ja-milleks Nügime ettevõtjaid ligipääsetavusele mõtlema läbi ühismeilide, uudiskirjade ja postituste.

Viidastatuse arendamine/ lisamine (matkarajad, jalgrattarajad, Kuressaare linnamatkad + inglise keeles)	Saaremaa vallavalitsus	RMK; Muhu ja Ruhnu Vallavalitsused	kestev	Viidastust vajavad kohad on kaardistatud ning sellest tulenevalt on leitud võimalused füüsilise/ digitaalse viidatusse teostamiseks.	Giidiõpilastel lasta viidastust vajavad kohad ära kaardistada. Muhu saarele paigaldada suur QR kood, mis viib turismiinfoni.	Viidastuse lisamisega tegeletakse vastavalt eelarvelistele võimalustele. Otsitakse väliseid rahastusvõimalusi/ projektimeetmeid.
Teema-trajektooride väljatöötamine ja võimalusel viidastamine	Visit Saaremaa	Saaremaa vallavalitsus (viidastamine)	kestev	Aastaks 2024 on loodud ja viidastatud vähemalt 3 teema-teekonda.	Nt ilusate vaadetega teedele suunamine Muhus/ Orissaare-Leisi mnt Toidutee marsruudi arendamine (inimene tahab näha, kus asju tehakse)	Külastajateekonnad digitaalselt kaardistatud: https://www.visitsaaremaa.ee/avasta/kulastusteekonnad/
Soovituslike marsruutide arendus kodulehele (ajalugu/ kultuur, loodus, pere, 1-2-3 päeva reisid jne)	Visit Saaremaa		2030	2030 on visitsaaremaa.ee vastavale alamlehele loodud vähemalt 7 iseseisvalt läbitavat inspiratsiooni-tuuri.	Visitsaaremaa.ee alamlehe loomine, mis pakub külastajale ideid saarte erinevate paikade külastusvõimalusteks ning hõlbustab turisti jaoks külastuse planeerimist.	Loodud 5 inspiratsioonituuri: https://www.visitsaaremaa.ee/avasta/kulastusteekonnad/
Tagasiside kogumine peale reisi	Visit saaremaa	Ettevõtjad, transpordi ettevõtted, Hiiumaa Arenduskeskus	~~2026~~	2026 aastaks on välja töötatud digitaalne tagasiside kogumise süsteem.	Süsteemi väljatöötamine, koostöös praamidega?; soovitusindeks	Hetkel ei ole leitud parimat viisi sellisel moel tagasiside kogumiseks; kahjuks ka koostöö praamidega ei soosi seda

Elanike ja külastajate rahulolu-uuring	Visit saaremaa	Saaremaa Vallavalitsus, Muhu Vallavalitsus	2023, 2025, 2027, 2030	Külastajate rahulolu uuring viiakse läbi iga 2 aasta järel. Elanike rahulolu uuring on teostatud aastaks 2030.		Külastajate rahulolu-uuringud on leitavad: https://www.visitsaaremaa.ee/ettevotjale/uuringud-ja-statistika/uuringud/ Elanike rahulolu uuring viidi läbi koos valla elanikkonna küsitlusega 2023.a.
Avalike tualettide, parklate, kohvikute jne rajamine turismiobjektide lähedale	Vallavalitsused, eraettevõtjad		~~Kestev~~	Mugav klienditeekond on külastajatele loodud	Loona mõisa juures, Kihelkonna pool olevas sadamas arendustööd: parkla umbes 150 autole, kohvik, wc, infopunkt jne	Valdkond ei ole Visit Saaremaa pädevuses.
Alaeesmärk 2: Info kättesaadavuse parendamine - kasutajasõbralikkus, funktsionaalsus, lihtsus.						
Oleme aktiivne ja konstruktiivne partner Turismarenduskeskusele lihtsa ja loogilise otsingusüsteemi arendamisel, et vastavast andmebaasist oleks lõpptarbijal lihtne leida infot saarte lõikes (majutus, toitlustus, teenused).	Visit Saaremaa	Turismarenduskeskus	kestev	Valminud on lihtne ja loogiline turismi andmebaas/ otsingusüsteem, kus on võimalik päringuid teha ühe saare kaupa.		Visitsaaremaa.ee ja Puhka Eestis lehel saab teha päringuid valdade kaupa.
Saare maakonna turismiteenuse pakkujate andmebaasi võimalikult värske ja asjakohase hoidmine (visitsaaremaa.ee).	Visit Saaremaa		Kestev	Saare maakonna turismiteenuse pakkujate andmebaas on värske ja asjakohane.		Visit Saaremaa andmehaldur hoiab Puhka Eestis andmebaasi värske ja asjakohase.

Turismiteenuste haldamise- ja broneerimissüsteemi arendamise toetamine – PUHKA EESTIS, BOOKING		Visit Saaremaa	~~2030~~	2030 aastaks on valminud toimiv teenuste broneerimissüsteem		Keskkonnad nagu puhkaeestis.ee ja booking.com tomivad ning seda süsteemi pole mõtet dubleerida.
Teenusepakkujate nõustamine digikanalite ajakohastamisel.	Visit Saaremaa		Kestev	Ettevõtjate digikanalite kvaliteet on paranenud		Visit Saaremaa pakub nii koolitust kui nõustamist.

Eesmärk 2030: Saarelt saarele reisimise toode Abruka, Muhu, Ruhnu, Saaremaa ja Hiiumaa vahel.						
Alaeesmärk 1: Liikumisvõimaluste/ transpordi arendamine						
Tegevus	**Täitja**	**Partner**	**Aeg**	**Tulemus**	**Ideekorje 2021**	**Seire 2025**
Saartevaheliste ühenduste graafikute korrigeerimise ettepanekute esitamine (turistidele sobivamaks)	Visit Saaremaa	Saaremaa vallavalitsus, Hiiumaa vallavalitsus	kestev	Saartevaheliste ühenduste graafikud vastavad nii kohalike kui külastajate vajadustele	Transpordiühenduste vajadusteks sisendi andmine; probleemi esile tõstmine (madalhooajal väga problemaatiline + Saaremaa ja Hiiumaa vahel)	Ettepanekuid graafikute korrigeerimiseks esitatakse vastavalt vajadusele.
Ühistranspordi info kättesaadavuse parandamine (eriline tähelepanu väikesaarte ühenduse infol + inglise keelne info).	Visit Saaremaa		2027	Ühistranspordi info on lihtsalt leitav ning selgelt arusaadav: ajakohane ja kõiki ühistranspordiliike hõlmav info valla ja visitsaaremaa.ee lehel.		https://www.visitsaaremaa.ee/planeeri/transport/
Alternatiivsete keskkonnasõbralike transpordilahenduste	Visit Saaremaa		kestev	Alternatiivsete keskkonnasõbralikud transpordilahendused on kättesaadavad.		Rattarendi võimaluste loomise lobistamine

loomisele kaasaaitamine (nt nõudepõhine transport)						
Külastajatele sobilikult, eri transpordiliike ühendades, saarte mitmekülgsele avastamisele kaasaaitamine	Visit Saaremaa		kestev	Transpordi planeerimine saartel liikumiseks on lihtne ja loogiline.	Nõudepõhine transport.	Ühistranspordiga on võimalik liikuda enamiku saarte vahel, kuid vajab planeerimist.
(Saarteülese) Jalgrattateede võrgustiku arendamine maanteede ääres	Saaremaa vallavalitsus, Muhu Vallavalitsus	Visit Saaremaa, Transpordiamet	kestev	Kaardistatud (ja võimalusel viidastatud) on potentsiaalsed jalgrattateed	sh suunamine nn alternatiivsetele kõrvalteedele Transpordiamet „Riigiteede teehoiukava 2021–2030“ meede „Säästlikumaid liikumisviise soodustava taristu rajamine“	Kestliku sihtkohana toetame igakülgselt rattateede arendamist nii maanteede ääres kui mujal. Jalgrattaturism on kasvav trend ning kindlasti on vaja ajaga kaasas käia ning luua vastavat võrgustikku.
Rattaringluse arendmine (sh Hiiumaaga)	Visit Saaremaa		2030	Aastal 2030 on Saare ja Hiiu maakonna vahel toimiv rattaringluse süsteem.		Toetame rattaringluse arendamist.
Avalike puhkekohtade ja matkaradade rajamine	Vallavalitsused, RMK, ereaettevõtjad		Kestev	Loodud on külastaja vajadusi arvestades uusi puhkekohti ja matkaradasid.	Kuressaare matkarada	Käib Olavitee matkaraja aktiivne arendamine.
Uute rahvusvaheliste lennu- ja laeva otseühenduste lobistamine ja turundamine	Visit Saaremaa		Kestev	Aastaks 2030 on avatud 1 uus rahvusvaheline lennuliin ja 1 uus laevaliin.		2026 suvel avatakse Kuressaare-Helsinki lennuliin
Alaeesmärk 2: saartespetsiifiliste toodete loomine vt järgmist alaeesmärki						

Seire näitab, et sujuva külalisteekonna ja info kättesaadavuse suurim edasiminek on toimunud digikeskkonnas. 2022. aasta veebianalüüsile järgnes visitsaaremaa.ee struktuuri ja leitavuse parandamine. Loodud on digitaalsed külastusteekonnad, ajakohasena hoitakse teenusepakkujate andmebaasi „Puhka Eestis“ keskkonnas ning koostöös Turismarenduskeskusega arendatakse saarepõhist otsingusüsteemi.

Ligipääsetavuse valdkonnas vastab veeb paremini nõuetele ning info on kättesaadav ka üleriigilistes kanalites. Ettevõtjaid toetatakse koolituste ja nõustamisega. Eraldi broneerimissüsteemi loomist ei peeta mõistlikuks, kuna puhkaeestis.ee ja booking.com toimivad.

Kitsaskohtadena võib välja tuua, et sihtturupõhine külastajateekonna uuring jäi ressursside puudumise tõttu ära. Samuti ei ole käivitunud reisijärgne digipõhine tagasisidesüsteem (sealhulgas praamireiside kohta), kuna puudub toimiv lahendus ja partnerlusmudel. Turismiobjektide lähedase taristu (WCd, parklad, kohvikud) arendused toimuvad, kuid seire rõhutab, et see valdkond kuulub valdavalt omavalitsuste ja eraettevõtjate pädevusse. Seetõttu sõltub külalisteekonna terviklikkus tugevast asutuste vahelisest koordineerimisest.

Saarelt saarele liikumise arendamisel on tegevused seni piirdunud peamiselt sisendi andmise ja info koondamisega. Tehtud on graafikute parendusettepanekuid (eriti madalhooajal ning Saaremaa–Hiiumaa liinil), koondatud ühistranspordi info visitsaaremaa.ee lehele ning eest veetud keskkonnasõbralike lahenduste (rattarent, nõudepõhine transport) arendamist.
Konkreetse järgmise sammuna on seires välja toodud, et 2026. aasta suvel avatakse Kuressaare–Helsingi lennuliin.

3. KÜLASTAJATE HULGA JA NENDE ÖÖBIMISTE ARVU KASVATAMINE

Eesmärk 2030: Majutatute keskmine ööbimine sihtkohas on tõusnud (+15%).

Alaeesmärk 1: Uute koostöövõrgustikul põhinevate piirkonnaspetsiifiliste turismitoodete (paketid, sündmused, teenused, atraktsioonid, marsruudid, turismiteed) arendamine.

Tegevus	Täitja	Partner	Aeg	Tulemus	Ideekorje 2023	Seire 2025
Turismiteenuste paindlikuma kättesaadavuse toetamine (et poleks võimalik osaleda ainult gruppidel/ ettetellimisel)	Visit Saaremaa	Ettevõtjad	kestev	Turismiteenuste paindlik kättesaadavus	vaja muuta teenusepakkujate mõttemaailma	Turismiettevõtjate võimestamine/ julgustamine, et nad avaksid oma teenuseid ka madalhooajal ning üksikklientidele.
Autentsete 'elamused kohalikega' teenuste arendamine	Visit Saaremaa, ettevõtjad		2026	Aastaks 2026 on 10 uut autentse „kohaliku elamuse" turismitoote pakkujat	*ettevõtjatelt info kogumine: mis on teenuse koha pealt järgmine samm, mis nad on nõus tegema (midagi koos teha, töötuba, tuur)? *leida toidutootjatest elamusteenuse pakkujad	Koostööprojekt SKK „Ehtne" – suvita kut saarlane https://www.visitsaaremaa.ee/wp-content/uploads/2024/08/saarlase-teataja-2023_06_08.pdf https://www.visitsaaremaa.ee/avasta/kohalikud/
Kõikide saarte eripärade väljatoomine ja selge kommunikeerimine (eesmärgiga muuta iga saar külastajale atraktiivseks sihtkohaks ning motiveerida lisakülastusi).	Visit Saaremaa		kestev	Visit Saaremaa turunduskanalites on kõikide saarte eripärad selgelt välja toodud		https://www.visitsaaremaa.ee/avasta/saared/ Ka Mo Saared ajakirjas rõhutatakse saarte eripärasid.

Sihtkohal on oma väärtuste ja vaatamisväärsuste, sealhulgas looduslike ja kultuuriliste vaatamisväärsuste, avalikult kättesaadav ja regulaarselt ajakohastatav nimestik – visitsaaremaa.ee lehel info iga-aastane ülevaatamine, korrastamine.	Visit Saaremaa		2023	Visitsaaremaa.ee lehel on ajakohane info sihtkoha väärtuste ja vaatamisväärsuste nimestik		https://www.visitsaaremaa.ee/planeeri/vaatamisvaarsused/
Turismi panust sihtkoha majandusesse analüüsitakse igal aastal ja sellest antakse avalikult teada. See hõlmab külastajakulutusi, tulusid vaba ruumi kohta, tööhõivet ja investeeringute andmeid.	Visit Saaremaa		2023	Turismi panust sihtkoha majandusse kontrollitakse iga-aastaselt.		https://www.visitsaaremaa.ee/ettevotjale/uuringud-ja-statistika/uuringud/ 2025 uuring: https://www.visitsaaremaa.ee/wp-content/uploads/2025/11/birgit-prikk-saaremaa-turismi-uuring.pdf
Külastajate mõju kohalikule kogukonnale ja teistele külastajatele jälgitakse asjakohaselt ning võetakse meetmeid, et optimeerida nende panust kohalikku majandusse.	Visit Saaremaa		2023	Külastajate mõju kohalikule kogukonnale ja teistele külastajatele hinnatakse regulaarselt		Külastajad ei avalda sihtkohale negatiivset mõju; külastajate hulk on piiratud praamide piiratud mahuga.
Jalakäijate tänava/ promenaadi sihikindel arendamine/ lobistamine	Visit Saaremaa		2028	Idee on läbi töötatud ja positiivset kõlapinda leidnud.	Promenaad mere ääres ning kunstiteosed meres.	Ainult jalakäijatele suunatud tsooni loomise toetamine.

Kunsti näol vaatamisväärsuste loomise toetamine (üle maakonna)	Visit Saaremaa	Ettevõtjad, aktivistid	kestev	Üle maakonna on loodud uusi vaatamisväärsusi kunsti näol.		https://gis.saaremaavald.ee/portal/apps/storymaps/stories/417da62ef9494accaf7ca2958a71212f
Kuressaare kuulsuste allee arenduse toetamine (sh Bellingshausen, Louis Kahn jne).	Visit Saaremaa	Saaremaa vallavalitsus	~~kestev~~	Kuulsuste allee on välja arendatud, see on külalistele atraktiivne ajaveetmise koht ning toimub allee järjepidev arendamine		Ei ole enam relevantne
Eesmärk 2030: Hooajalisuse tasandamine: suvehooaja pikendamine mai ja septembrikuu võrra.						
Alaeesmärk 1: Teematurismi arendus toetab madalhooaega						
Tegevus	**Täitja**	**Partner**	**Aeg**	**Tulemus**	**Ideekorje 2021**	**Seire 2025**
Teematurismi arendamine						
Loodusturismi arendamine:						
Loodusgiidide arvu ja võimekuse tõstmise toetamine	Visit Saaremaa		kestev	Aastaks 2030 on Saare maakonnas vähemalt 10 aktiivselt töötavat loodusgiidi.		Kuressaare Ametikooli giidinduse õpe toimib https://www.visitsaaremaa.ee/planeeri/giidid/
Loodusvaatlustaristu ja -teenuste audit, strateegia ja tegevuskava koostamine.	Saaremaa Vallavalitsuse keskkonnaosakond	Visit Saaremaa, RMK	2030	Aastaks 2030 on läbi viidud loodusvaatlustaristu ja -teenuste audit ning koostatud tegevuskava		Taristu loomine ja hooldamine ei ole Visit Saaremaa pädevuses.
Kuressaare looduse eksponeerimine külalistele	Saaremaa Vallavalitsuse keskkonnaosakond, Visit Saaremaa	Ettevõtjad	Kestev	Kuressaare loodus on külastajale ligipääsetav (viidastus, info, kommunikatsioon)	Valla maal on Tuule tn äärne rannakarjamaa, hästi ligipääsetav, kergliiklustee on servas ja linnutorn	Ümber Kuressaare on kergliiklustee; pargis puude juures sildid

					ka. Veidi kehvemini ligipääsetav on Kelluka 26 rannakarjamaa. Mõlemad on silmapaistvad alad, aga eksponeerimata. Pole ühtegi stendi, ilmselt pole neid välja toodud ka turistile suunatud infokanalites. Võibolla Põduste laudtee ja linnutornid on materjalides, tuleks mõelda kuidas neid alasid atraktiiv-semaks muuta.	
Spordi- ja kultuuriturismi arendamine:						
Koostöö kultuuri ja spordiürituste korraldajatega, et tagada Saare maakonna saarte aastaringne atraktiivsus	Visit Saaremaa		kestev	Toimub efektiivne koostöö kultuuri ja spordisündmuste korraldajatega.	Igas kuus võiks toimuda üks suursündmus.	Koostöö toimib; toetame turundamisega
Toetame Saare maakonna ülese sündmuste kalendri saare.events arendamist ja turundame loodud kanalit, tõstame eraldi esile suursündmusi	Saaremaa Vallavalitsuse kultuuri-ja spordiosakond ja IT teenistus.	Visit Saaremaa	kestev	Saare.events koondab kõik Saare maakonna üritused ja on külastajatele kergesti kasutatav.		Saare.events toimib ning me toetame kanalit turundamisega + jagame sündmuste infot oma lehel.

Filmiturismi arendamine: Filmifond, (motivatsioonipaketi loomine)	Visit Saaremaa, SAK		2023	Valminud on Saarte Filmifondi andmebaas Saare ja Hiiu maakonna andmetega (objektid, ettevõtted, võttepaikad jms), olemas valmidus andmebaasi sidumiseks riigi vastava andmebaasiga. Saartel on toimunud vähemalt kahed filmivõtted.	Tuurid, navicup mäng, filmilinnak	https://minusaaremaa.ee/index.php/projektid/saarte-filmifond/lokatsioonid Eestis kõige suurem lokatsioonide andmebaas: https://locationunit.ee/
Citycation – nädalavahetuse paketi arendamise toetamine	Visit Saaremaa	Ettevõtjad	~~2025~~	Visitsaaremaa.ee lehele on tootestatud *citycationi* võimalused Kuressaares.		Teenuse arendamine peab toimuma ettevõtjate poolt.
Talviste tegevuste arendamise toetamine (uisuväli, lumelinnak, jääpurjetamine, matkad – kompleksus)	Visit Saaremaa	Ettevõtjad	kestev	Talvisel hooajal on külalistel Saare maakonnas võimalik valida mitmete talviste tegevuste vahel.		Toetame talviste tegevuste arendamist (konsultatsioon, turundus)
Maalinnade arendamise toetamine (sh Visit Saaremaa infokanalites kajastamine)	Visit Saaremaa	Ettevõtjad	kestev	Maalinnad on lisatud teematuuridesse (nt palverändurite marsruut).	Maasilinn soovib oma tähtsust Saaremaa kui turismisihtkoha osas suurendada (Silvi Teesalu).	Toetame maalinnade kui kultuuripärandi arendamist.
Mereturismi arendamine:						

Mereturismiga seotud turismitoodete arendamise toetamine	Ettevõtjad	Visit Saaremaa	2030	Rajatud on rannaäärsed turismikohad ja ettevõtted ning arenev turismiteenuste võrgustik.		Toetame mereturismi turismiteenuste arendamist kui sihtkoha spetsiifikast lähtuvalt üht väga tähtsat turismisuunda.
Pereturismi arendamine:						
Viikingite temaatika edasiarenduse toetamine (turismitooted)	Visit Saaremaa	Ettevõtjad	kestev	Saare maakonnas on mitmeid viikingite temaatilisi turismitooteid igas vanuses külastajale		https://www.visitsaaremaa.ee/avasta/viikingid/
Salme Viikingikeskuse rajamise ja piirkonna viikingi-temaatika arendamise toetamine	Visit Saaremaa	Ettevõtjad	2029	Aastaks 2029 on Salmel avatud muinas/viikingi kompetentsikeskus.	Keskus meelitab turiste, filmitööstust, kui ka teadlasi, pakub haridus- ja vabaaja veetmise võimalusi noortele.	Toetame igati viikingite temaatikaga seotud teenuste ja keskuse rajamisega seotud tegevusi.
Vaba aja veetmise keskuse loomise toetamine	Visit Saaremaa	Ettevõtjad	2030	Aastaks 2030 on Saare maakonnas avatud multifunktsionaalne vaba aja veetmise keskus		Toetame erinevatele sihtrühmadele mõeldud vaba aja veetmise keskuste loomist.
Äriturismi arendamine:						
Multifunktsionaalse Konverentsikeskuse arendamise toetamine	Visit Saaremaa		2030	Aastaks 2030 on Saare maakonnas avatud multifunktsionaalne konverentsikeskus		Toetame multifunktsionaalse konverentsikeskuse arendamist ja loomist Saaremaale.
Seminariruumide kaardistamine	Visit Saaremaa		2026	Visitsaaremaa kodulehel on lihtsasti leitavad Saare		https://puhkaeestis.ee/et/search?category=konverentsiruumid

				maakonna seminariruumid		
Paremini on välja toodud *meeting and incentives* teenused	Visit Saaremaa		2026	Teenused on Visitsaaremaa kodulehel lihtsasti leitavad		https://www.visitsaaremaa.ee/planeeri/tooreis/
Elamusturismi arendamine:						
Kohalike kogukondade sotsiaalne kaasamine turismi kaudu	Visit Saaremaa	Kohalikud elanikud	kestev	Kohalikud kogukonnad on turismi kaudu efektiivselt kaasatud		Olavitee matkaraja arendamine; koostöö SKK-ga
Külastajate sidumine kohalikega (ajaloo, gastronoomia, loodus-kaitse jne jagamine).	Visit Saaremaa	Kohalikud elanikud	kestev	Välja on arendatud turismitooted külastajate sidumiseks kohalikega		Olavitee matkaraja arendamine; koostöö SKK-ga
Spaa-turismi arendamine						
Kohaliku niši leidmine, eristumine, uuendamine jne.			2030	Saare maakonna spaa-turism on leidnud oma niši ning eristumisnurga.		Tegevus ettevõtjate laual.

Eesmärk 2030: Kasutades kangelt kut kadakad kaasaegseid turundusvahendeid jätame valitud sihtrühmadele Saare maakonnast atraktiivse sihtkoha kuvandi ja mälestuse, mis võimas kut viiking, seda nii koduturul kui ka rahvusvaheliselt.						
Alaeesmärk 1: Kohalikud ja külastajad mõistavad ja tunnetavad üksteise väärtust.						
Saadikute programm väja töötatud	Visit Saaremaa	Kohalikud elanikud	2022	Saadikute programm on välja töötatud.		Külalisele: https://www.visitsaaremaa.ee/inspiratsioon/kohalik-soovitab-selleks-kuuks/ Ettevõtjale: https://www.visitsaaremaa.ee/wp-

						content/uploads/2024/11/visit_saaremaa_saadikute_kasiraamat.pdf
Õhutame õigetel inimestel (mõjuliidrid) ja koostööpartneritel jagada saarelisi kogemusi ning elamusi, mis tähendab ka kohalike ja külastajate omavahelise senisest enamate kontaktpunktide loomist.	Visit Saaremaa		kestev	Visit Saaremaa aktiivsele turundustegevusele lisaks on kerkinud esile brändipõhised kohalike ja külastajate vahetud elamused sihtkohast.		https://www.visitsaaremaa.ee/avasta/kohalikud/
Korraldatud on sisuloojate unelmate reis	Visit Saaremaa		~~2022~~	Projekt sisuloojate unelmate reis on leidnud laialdast kõlapinda ja saanud positiivset tagasisidet.		Koostöö EISiga igal aastal – kõik sisuloojad saavad unikaalse sisuga reisi.
Viime läbi külastajate ja kohalike seas küsitlusi, mille analüüsi põhjal planeerime enda turundustegevusi.	Visit Saaremaa	Kohalikud elanikud, külastajad	kestev	Turundustegevused baseeruvad uuringute tulemustel.		Iga-aastane turismiettevõtjate küsitlus
Alaeesmärk 2: Visit Saaremaa on tugev bränd, mida toetab tuntav visuaalne identiteet						
Brändiaudit ellu viidud kaasates kohalikke, audit toetab brändi jätkuvat arengut (visuaalse identiteedi laiendamine, vajadusel uuendamine)	Visit Saaremaa	Kohalikud, ettevõtjad	2023	Brändiaudit on ellu viidud.		Tegevus teostatud. 2026a plaanis brändi värskendamine.

Turundustööriistade funktsionaalsuse ja kasutatavuse hetkeseisu parendamine *Toolboxi* loomine, rõhk saarte unikaalsusel	Visit Saaremaa		2024	Avalik ühistel alustel kasutatav *Toolbox* loodud.		https://www.visitsaaremaa.ee/ettevotjale/tooriistakast/
Foto- ja videopanga täiendamine	Visit Saaremaa		kestev	Kõigile huvilistele on võimaldatud kvaliteetsete Saare maakonda puudutavate fotode ja videote kättesaadavus.		Jooksvalt täiendatakse meie avalikku fotopanka: https://www.visitsaaremaa.ee/ettevotjale/tooriistakast/fotopank/
Järjepidev töö meedia ja reisikorraldajatega	Visit Saaremaa	Turismiarenduskeskus, Kohalikud ettevõtjad	kestev	Aastas vähemalt kolme reisi korraldamine Saare maakonda.		Tegevused koos EIS-iga + DMO FAM-reisid
Turundustegevuste keskmes on saarte murrak ja saare meel	Visit Saaremaa	Kohalikud, ettevõtjad	kestev	Välja on töötatud ühtsed alused, kuidas seda mõista ning turundustegevused kasutada.		Saarelisus on meie tegevuste keskmes ning alustalaks.
Alaeesmärk 3: Visit Saaremaa turundustegevused on nutikad ja andmepõhised ning tagatud on hea *online* kättesaadavus.						
Turundustegevused digitaliseeritud ja automatiseeritud	Visit Saaremaa		kestev	Turunduses on oskuslikult ära kasutatud tehnoloogia viimase aja võimalusi.		AI-kasutamine, hoitakse end uuendustega kursis ning võimalusel rakendatakse
Info koondatud *online* kanalitesse	Visit Saaremaa		kestev	Trükimaterjali tootmine on väga vajaduspõhine ja erandlik.		Trükimaterjale toodetakse nii vähe kui võimalik

Visit Saaremaa infokanalites kvalitatiivse sisu loomine ja presenteerimine	Visit Saaremaa		kestev	Jälgijad hindavad Visit Saaremaa infokanalite sisu kõrgelt.		Sisu levib hästi, seega võib eeldada, et sisu hinnatakse kõrgelt.
Visitsaaremaa.ee säilitab peamise infokanali rolli külastajate jaoks	Visit Saaremaa		kestev	Külastajauuringust ilmneb, et Visitsaaremaa.ee on jätkuvalt peamine infokanal ja sellest tulenevalt analüüsime ja arendame pidevalt lehte.		Uuring kinnitab visitsaaremaa.ee peamiseks infokanaliks olemist ning leht on pidevas uuendamises.
PuhkaEestis.ee on tagatud aja- ning asjakohasus	Visit Saaremaa	Turismiarenduskeskus, ettevõtjad	kestev	Infokanalis on presenteeritud enamik Saare maakonna ettevõtjaid ja nende kuvatav info on ajakohane.		Visit Saaremaa andmehaldur hoiab info ajakohase.
Visit Saaremaa sotsiaalmeediakanalites on tagatud aja- ning asjakohasus	Visit Saaremaa		kestev	Sotsiaalmeedia kanalite sisu on reisivalikute tegemisel tähtsal kohal, mida kinnitab külastajauuring.		Külastajauuring kinnitab, et meie sotsiaalmeedia sisu on kvaliteetne.
Alaeesmärk 4: Iga saare unikaalsus ja eripära tõuseb esile ja piirkonda turundatakse ühiselt.						
Jutustame Saare maakonna kõigi saarte lugusid, kaasates kohalikke.	Visit Saaremaa	Muhu vald, Ruhnu vald, Hiiumaa Arenduskekus	kestev	Kõik saared on nähtavamad kui varem seda nii meie kõigi turunduskanalitest ning see on tuntav külastaja ning kohaliku		Võimalusel kaasame alati erinevate saarte esindajaid meie infokanalitesse (nt kohalik soovitab rubriik)

				jaoks, mida toetavad läbiviidavate uuringute tulemused.		
Saarte piirkond on Eesti riigi väravates on esitletud	Visit Saaremaa	Muhu vald, Ruhnu vald, Hiiumaa Arenduskeskus	kestev	Riiki sisenejad saavad info saartel puhkamise kohta		2025 kampaania Eckerö peal ning lennujaamas
Arendame ja turundame piirkonna ühist kestliku kuvandit – rohelised saared	Visit Saaremaa	Muhu vald, Ruhnu vald, Hiiumaa Arenduskeskus	kestev	Kõik teavad, et me oleme kestlik sihtkoht ja inimesed hindavad seda mainet kõrgelt uuringute järgi.		Võimalusel kajastame alati meie saarte kestlikkuse aspekte
Alaeesmärk 5: Saare maakonna turundus on teema-põhine, mis eristub ja tõuseb esile.						
Korraldame teema-aastaid, mis aitavad välja tuua saarelisuse aspekte, tähtpäevi jne.	Visit Saaremaa	Saaremaa vallavalituse teised osakonnad, kohalikud elanikud, ettevõtjad	kestev	Aastaks 2030 on ellu viidud vähemalt kaks teema-aastat Saare maakonnas		2024 Terviseveed 2025 Sündmused 2026 Pereturism
Kestlik ja jätkusuutlik on turundussõnumites läbiv.	Visit Saaremaa	Muhu vald, Ruhnu vald, Hiiumaa Arenduskekus	kestev	Kõik teematurismi sõnumid ja tegevused kätkevad endas kestlike põhimõtteid.		Võimalusel kajastame alati meie saarte kestlikkuse aspekte
Saare maakonna teematurism põhineb olemasolevatel tugevustel ja üritades võimalike kitsaskohti leevendada. Turundustegevuste kaudu toetame teematurismi arenguid ja nende kommunikatsiooni.	Visit Saaremaa		kestev	Saare maakonna teematurism on eristuv ja köitev, mida toetavad külastajanumbrid ning saadav tagasiside.		Visit Saaremaa teema-aastad on pigem turundusfookuse suunamiseks kui eritoodete/ -sündmuste loomiseks.

Saare maakonna filmiturismi sihtkoha turundamine	Filmifond	Visit Saaremaa	kestev	Saare maakond on atraktiivne filmivõttepaik ning maakonnas ellu viidud projektid on oskuslikult turundatud.		Võimalusel turundame Saare maakonda kui filmivõttepaika.

Seire põhjal on ööbimiste kasvu ja hooajalisuse tasandamise suunal tugevnenud eelkõige toodete nähtavus, teemapõhine turundus ning brändi tööriistade kasutamine. Visit Saaremaa kanalites on kõigi saarte eripärad selgelt esile toodud. Turismi majandusmõju kohta tehakse avalikke uuringuid, sealhulgas 2025. aastal valminud uuring.

Turundusvaldkonnas on loodud saadikute programm, tehtud brändiaudit ning avalik tööriistakomplekt Toolbox. Fotopanka täiendatakse ning käivitatud on teema-aastate põhimõte: 2024. aasta oli pühendatud tervisevetele, 2025. aasta sündmustele ja 2026. aasta pereturismile. Saared on saanud nähtavust ka nn väravates, näiteks 2025. aasta kampaania raames Eckerö laeval ja lennujaamas.

Samas toob seire esile mitmeid sisulisi kitsaskohti toodete tegelikul arendamisel müügiküpseks ja aastaringseks. Teenuste paindlikkus – et need ei oleks suunatud üksnes gruppidele või ettetellimisele – eeldab pigem mõtteviisi muutust kui juba saavutatud tulemust. Kohalikega seotud elamuste arendamisel on algatatud koostööprojekt SKK Ehtsa „Suvita kui saarlane“ kampaania näol ning kohalikud elamused on koondatud veebilehele.

Madalhooaja toetamisel keskendutakse peamiselt võrgustiku arendamisele ja eelduste loomisele. Loodusgiidinduse õpe toimib ning giidide info on koondatud Visit Saaremaa kodulehele. Käimas on koostöö kultuuri- ja spordisündmustega (turundusega toetamine) ning saare.events kalendri arendamise osas. Filmiturismi valdkonnas on Saarte Filmifond loonud lokatsioonide andmebaasi ning olemas on valmidus selle sidumiseks riiklike lahendustega. Linnapuhkuse („citycation“) tootearendus on suunatud ettevõtjatele ning vastutus selle eest lasub ettevõtjatel.

Kokkuvõttes on tugev vundament olemas: selgem saarte narratiiv, toimivad tööriistad ja kanalid, regulaarsed uuringud ning teema-aastate süsteem. Järgmine samm ööbimiste kasvu ja hooaja pikendamise suunas sõltub sellest, kui kiiresti suudetakse paketid ja elamused muuta paindlikult broneeritavaks ja aastaringseks ning viia kavandatud taristu- ja tootearendused mõõdetavate, konkreetse vastutuse ja ajakavaga tulemusteni.

4. KOOSTÖÖ JA SIHTKOHA STRATEEGILINE JUHTIMINE

Eesmärk 2030: Saare ja Hiiu maakonnal on üks toimiv sihtkoha turismiorganisatsioon (DMO), mille strateegiline juhtimismudel on toimiv ja tõhus. Toimub sisuline koostöö turismiasjaliste ja erinevate osapoolte vahel. Lääne-Eesti saared on ühtne kestlik turismisihtkoht, mis pakub külastajale vaheldusrikast ja ehedat reisielamust kõikidel aastaaegadel.						
Alaeesmärk 1: Saarteülese (sh Hiiumaa) arendus- ja juhtimise kontseptsiooni koostamine						
Tegevus	**Täitja**	**Partner**	**Aeg**	**Tulemus**	**Ideekorje 2021**	
Koostööläbirääkimised potentsiaalsete organisatsioonide ja ettevõtjatega sihtkohtade juhtimise organisatsiooni (DMO) loomiseks.	Visit Saaremaa	Hiiumaa Arenduskeskus	2023-2024	On toimunud edukad koostööläbirääkimised ja saadud nõusolekud DMO loomiseks.		Rohesaarte DMO on loodud ja toimib
Koostööpiirkonna kõige sobivama DMO ärimudeli (sh DMO rollid, olulised tegevussuunad ja teenused), arendus- ja juhtimise kontseptsiooni väljatöötamine.	Visit Saaremaa	Turismiarenduskeskus, Ettevõtlu ja Innovatsiooni SA), Hiiumaa Arenduskeskus	2023-2024	on välja on töötatud saarteülene arendus- ja juhtimise kontseptsioon. Aastaks 2030 on loodud Saare ja Hiiu maakondade turismi strateegiline juhtorganisatsioon(DMO), mis toimib efektiivselt ja eesmärgipäraselt.		DMO arengustrateegia 2027-2030 on koostamisel
Saare maakonna ja Hiiumaa koos turundamine – turundusplaanis kirjas kuidas ning millised saared			Kestev	Kõik saared on turunduses pildis.	Võimalusel ka Vormsi saarelt saarele reisimise tootesse liita.	DMOl on ühine turundusplaan

Alaeesmärk 2: Sihtkohtade kolme-etapilise arenguplaani elluviimine (Turismiarenduskeskus)						
Saare ja Hiiu maakondade kui turismisihtkohtade koostööprojekt on edukalt ellu viidud 2021-2023	Visit Saaremaa	Hiiumaa Arenduskeskus, Sihtasutus Saare Arenduskeskus, MTÜ Saarte Koostöökogu, Ruhnu vald, Muhu vald,	2021-2023	Alljärgnevad arendus tegevused on ellu viidud: - Säästva turismi - Turvalisuse ja kriisijuhtimise - Klienditeekonna - Piirkonnaspetsiifiliste toodete ja vastavate võrgustike arendus - Koostöökontseptsiooni loomine		Saare ja Hiiu maakondade koostööprojekt 2021-2023 on edukalt ellu viidud.

Sihtkoha strateegilise juhtimise ja koostöö suurim tulemus on see, et Saare ja Hiiu maakonna ühine sihtkoha juhtimisorganisatsioon Rohesaarte DMO on loodud ja tegutseb. Aastatel 2023–2024 toimusid koostööläbirääkimised peamiste partneritega, sealhulgas Hiiumaa Arenduskeskusega. Samal ajal täpsustati saarteülest arendus- ja juhtimiskontseptsiooni ning DMO-mudelit, määratledes rollid, tegevussuunad ja teenused koostöös riiklike ja piirkondlike osapooltega.

Koostöö tasandil on keskne rõhk saarte ühisel turundamisel. Põhimõte, et kõik saared on turunduses esindatud, on integreeritud turundusplaani loogikasse. Jätkuvalt nähakse võimalust laiendada saartevahelist koostööd.